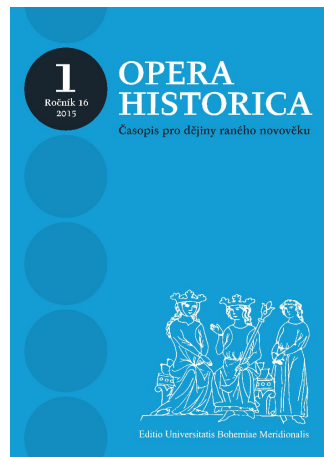

Citation style

Hrdlička, Josef: review of: Marie Buňatová, Hedvábí, sklo a koření. Obchod mezi Prahou a Itálií (1500–1620), Praha: NLN, Nakladatelství lidové noviny, 2019, in: Opera Historica, 21 (2020), 1, p. 125-126, DOI: 10.15463/rec.1061237703

First published: Opera Historica, 21 (2020), 1

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

Marie BUŇATOVÁ, Hedvábí, sklo a koření. Obchod mez Prahou a Itálií (1500–1620), Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2019, 407 s., ISBN 978-80-7422-697-7.

Téma dějin mezinárodního obchodu v předbělohorské Praze vnesl do české historiografie Josef Janáček. Na jeho průkopnickou práci z roku 1955 v následujících letech navázali další badatelé, kteří se zaměřili na různé otázky související s tématem obchodních styků království, zejména pak jeho metropole, se zahraničními tržními centry. Nověji se k těmto badatelům zařadila Marie Buňatová, jež věnovala pozornost vazbám mezi Prahou a středoevropskými nadregionálními trhy zejména v Itálii a Římsko-německé říši v 16. a na počátku 17. století.

Monografii otevírá stručný úvod, v němž autorka představila chronologické a geografické vymezení své práce, její vnitřní strukturu a okrajově se dotkla metodického pojetí. Součástí úvodního pojednání je sice přehled českých a zejména zahraničních archivů, v nichž autorka hledala prameny ke svému tématu, ovšem zhodnocení dosavadní literatury v něm čtenář hledá marně. Je to zarážející zejména proto, že velká část knihy je vystavěna právě na práci s četnými tuzemskými, ale především zahraničními tituly. Naopak na prameny ve zmiňovaných italských, německých či rakouských archivech autorka v poznámkovém aparátu odkazuje o poznání méně často než na písemnosti uložené v Archivu hlavního města Prahy.

V první ze sedmi kapitol, do nichž je kniha členěna, se Marie Buňatová zabývala

postavením italských tržních center v mezinárodním obchodu na počátku novověku, kdy prodělával dynamické změny. Soustředila se zejména na obchodní politiku Benátek, ovšem přihlédla i k některým střediskům v Římsko-německé říši. Stihla věnovat pozornost rovněž zboží směňovanému mezi severem Apeninského poloostrova a střední Evropou či obchodním cestám přes Alpy. V Benátkách a Norimberku, jenž byl hlavním centrem, přes které se italské zboží dostávalo do Čech, zůstala i v další stručné kapitole. V ní dala čtenáři nahlédnout do organizace tamního nadnárodního obchodu a představila některé italské rodiny, jejichž společnosti sídlící v Norimberku ovlivňovaly obchod s českou metropolí.

Ve třetí kapitole se děj knihy přenesl do Prahy. Autorka se v ní zaměřila na pražský zahraniční obchod v první půli 16. století. Sledovala zejména různé obchodní společnosti, které se podílely na dovozu italského zboží, ať již šlo o zahraniční firmy, zejména italské, německé, ale též rakouské, či mezinárodní konsorcia s českým podílem. Aktivita některých z nich se přitom nesoustředily dominantně na hlavní město království, ale jejich geografický horizont zasahoval i do Slezska či Polska. V souvislosti s přesuny obchodních aktivit italských obchodníků do Zaalpí sledovala Marie Buňatová v další kapitole působení Italů v předbělohorské Praze. Zaměřila se na genezi přistěhovalectví z Apeninského poloostrova od sklonku první poloviny 16. století, místa původu Vlachů i jejich zastoupení v jednotlivých částech pražského souměstí. Migraci

do Prahy přitom sledovala v kontextu vybraných středoevropských center, z českých zemí se stručně pozornosti dostalo pouze Brnu a Plzni.

Jádro posuzované knihy představují následující dvě kapitoly, chronologicky zaměřené na druhou polovinu 16. a počátek 17. věku. Pojednání o velkoobchodě s italským kramářským zbožím se nejprve soustředilo na postžení jeho vnitřní provázanosti, globalizačních tendencí i jeho proměny ze sedmdesátých let 16. století, kdy začal narůstat význam hornorakouských trhů, Lipska či Vídně. Do tohoto kontextu autorka zasadila své pojednání o nejvýznamnějších skupinách obchodníků s italským zbožím v Praze, k nimž kromě rodin usazených v zemské metropoli už od první půle 16. věku patřili přistěhovalci z Římsko-německé říše, obchodníci ze severní Itálie a rovněž z řad pražských Židů. V podkapitolách představila jejich obchodní aktivity, sortiment, majetkové poměry včetně pražských sídel či příbuzenské vazby. Zvláštní pozornosti se v následující kapitole dostalo obchodníkům pocházejícím z italsko-švýcarského pomezí, kteří se v průběhu sledovaného období přesunuli do středoevropských center včetně Prahy. Spíše stručně se autorka zabývala italskými společnostmi ve Vídni či italskými dvorskými kupci na rudolfském dvoře. Závěrečnou kapitolu pak věnovala obchodním aktivitám pražských Židů a obchodníkům s italským zbožím z jejich řad.

Knihla ke zkoumanému tématu přistupuje odlišně než tradiční hospodářské a sociální dějiny. Autorčin přístup, který by bylo možné označit jako kulturní dějiny

obchodu, se soustředí zejména na rodiny či osoby obchodníků, které se ve střední Evropě a zejména v pražských městech zabývaly obchodem s italským zbožím. Buňatová chtěla zkoumat síť jejich obchodních i sociálních vztahů (s. 11), ukázat jejich aktivity a představit je jako důležité aktéry dějiny obchodních i kulturních vztahů. Potřebnému „zaldnění“ často odosobněných dějin obchodu v knize napomáhá také její podoba, zejména množství dobře vybraných obrazových příloh. Kulturní dějiny obchodu ukazují, že v rámci obvyklé látky je možné zkoumat méně tradiční témata. Některým z nich byla v knize věnována větší pozornost (směry obchodních tras, přistěhovalectví), jiné byly zpracovány bohužel jen příkladově (zastoupení italských předmětů v pražských měšťanských domácnostech). Do knihy ale byla zařazena i témata, jež s názvem knihy souvisí jen velmi volně (Vlašský špitál a kongregace).

Marie Buňatová představila mezinárodní obchod na prahu novověku jako dějiny obchodníků a jejich sociálních vazeb. Přestože takový přístup je zcela legitimní, jde v jejím pojetí spíše o výčtově pojatý přehled osob bez jasnější hierarchie, k níž by mohla využít prozopografickou analýzu. Čtenáři však v textu citelně chybí zejména čísla, bez kterých se jen obtížně vyjadřuje objem obchodu s vybranými komoditami v delším časovém období, proměňující se podíl zmiňovaných společností na něm, jejich finanční situace či zastoupení tržních center (včetně předbělohorské Prahy) na mezinárodním toku zboží i peněz.

Josef Hrdlička